

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 37/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 oktober 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar (RP 167/2008 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- medicinalråd Merja Saarinen, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för HIV-enheten Mika Salminen, Folkhälsoinstitutet

- direktör Taina Aaltonen, Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- professor, överläkare Ville Valtonen, Samkommunen Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt
- vice verkställande direktör Risto Ihalainen, Finlands Läkarförbund
- organisationschef Sini Pasanen, De positiva rf
- styrelseordförande Vlasta Sipponen, OK-Matkat Oy, som representant för Resebyråbranschens förbund i Finland.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om smittsamma sjukdomar ändras. Enligt propositionen ska läkarna sända sina anmälningar om smittsamma sjukdomar direkt till Folkhälsoinstitutet. Sjukvårdsdistrikten blir skyldiga att korrigera felaktiga och komplettera bristfälliga uppgifter som gäller sjukvårdsdistriktet i registret över smittsamma sjukdomar. Folkhälsoinstitutet tillåts lämna ut identifieringsuppgifter även för fall av hiv-infektion ur det riksomfattande registret över smittsamma sjukdomar till den läkare som vid sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar.

Den läkare som vid sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar får dessutom trots sekretessbestämmelserna ur det regionala regist-

ret över bärare av mikrober som är synnerligen resistenta mot läkemedel lämna ut uppgifter om en patient till en verksamhetsenhet inom samma specialupptagningsområde, när detta är nödvändigt för att förhindra en epidemi.

Researrangörer blir på samma sätt som flygbolag skyldiga att trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter om passagerare utan ersättning till Folkhälsoinstitutet, om detta är nödvändigt för att förhindra att en smittsam sjukdom som utgör ett allvarligt hot mot befolkningens hälsa sprids eller för att skydda passagerarens egen hälsa. Bestämmelser om vilka smittsamma sjukdomar som ska anmälas till kommunens veterinärmyndighet kommer att utfärdas i en förordning av statsrådet.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2009.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Institutet för hälsa och välfärd och tillgången till vacciner

Enligt propositionen ska Folkhälsoinstitutet (från den 1 januari 2009 Institutet för hälsa och välfärd) se till att vacciner, antikroppar och undersökningsämnen som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet, som bestämts vara obligatoriska eller som används för vaccinering av beväringar, finns tillgängliga. I den nuvarande lagstiftningen åläggs Folkhälsoinstitutet att sörja för att vacciner, antikroppar och undersökningsämnen som behövs för att förebygga smittsamma sjukdomar, av vilket slag de än är, finns tillgängliga. Utskottet anser det befogat att skyldigheten inskränks.

Det har påpekats för utskottet att det vore motiverat att Institutet för hälsa och välfärd även skulle se till att det finns tillgång till vacciner och ämnen som används mot några andra sällsynta eller farliga sjukdomar. Hit hör bl.a. pandemivacciner samt vacciner och antikroppar mot rabies. Eftersom dessa vacciner och ämnen sällan blir aktuella, blir det dyrare att skaffa dem till varje sjukhusapotek, om det inte ligger i importörernas kommersiella intresse att hålla dem tillgängliga. Utskottet föreslår för tydlighetens skull att den föreslagna 9 a § ändras så att det är Institutet för hälsa och välfärd som ska sörja för att sådana i förordning närmare angivna vacciner och ämnen finns tillgängliga.

Anmälningar om smittsamma sjukdomar

En läkare eller en tandläkare som misstänker eller konstaterar en allmänfarlig eller anmälningspliktig smittsam sjukdom är enligt den föreslagna 23 § fortsatt skyldig att göra en anmälan om detta. Alla anmälningar ska enligt förslaget sändas direkt till Institutet för hälsa och välfärd utan att gå via en hälsovårdscentral eller ett sjuk-

vårdsdistrikt. I och med att anmälningarna går direkt till Institutet för hälsa och välfärd blir sjukvårdsdistriktens regionala register över smittsamma sjukdomar överflödiga.

Institutet för hälsa och välfärd föreslås få rätt att lämna ut identifieringsuppgifter även om hiv-fall ur riksregistret över smittsamma sjukdomar till den läkare vid sjukvårdsdistriktet som ansvarar för smittsamma sjukdomar, men inte till hälsovårdscentraler. Enligt den gällande förordningen om smittsamma sjukdomar får identifieringsuppgifter om hiv-fall inte lämnas ut ur Folkhälsoinstitutets register. Det gör det svårare inom sjukvårdsdistrikten att upptäcka när infektionen börjar sprida sig epidemiartat och vidta behöriga åtgärder för att spåra smittan, undersöka de smittade och hänvisa dem till vård. Utskottet anser det föreslagna anmälningsförfarandet vara ändamålsenligt. Dessutom är det befogat att man med stöd av 23 § genom förordning kan föreskriva att identifieringsuppgifter om en viss sjukdom inte lämnas ut till en hälsovårdscentral, om de insjuknades privatliv behöver skyddas.

Regionala register över bärare av mikrober som är synnerligen resistent mot läkemedel

Den läkare som vid sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar får enligt 23 b § 3 mom. i lagförslaget trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter om en patient ur det regionala registret över bärare av mikrober som är synnerligen resistent mot läkemedel till en annan verksamhetsenhet inom samma specialupptagningsområde. Uppgifter får lämnas ut bara när det är nödvändigt för att hindra en epidemi att sprida sig. Patientströmmen mellan sjukhusen i ett universitetssjukvårdsdistrikt och sjukvårdsdistrikten inom det är stor. Därför är det viktigt att det mottagande sjukhuset redan vid inskrivningen med säkerhet kan identifiera en patient som bär eller har burit på en synnerligen resistent bakterie. Enligt den gällande 23 b § får

uppgifter lämnas ut bara till den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvård där patienten vårdas, vilket kan försena åtgärderna för att förhindra att bakterien sprider sig. Specialupptagningsområdet har åtminstone hittills ansetts räcka för att täcka behovet av uppgifter, då den behandlande verksamhetsenheten i varje händelse har rätt att få dem.

Researrangörer

Researrangörerna föreslås få samma skyldighet som flygbolagen att trots sekretessbestämmelserna lämna ut uppgifter om passagerare utan ersättning till Institutet för hälsa och välfärd. Uppgifter får lämnas ut bara om det är nödvändigt för att hindra att en smittsam sjukdom som utgör ett allvarligt hot mot befolkningens hälsa sprids eller för att skydda passagerarnas egen hälsa. Researrangörernas skyldighet sträcker sig bara till uppgifter som de har vetskap om och som behövs för att nå en passagerare. Researrangörerna

och alla andra som är anmälningsskyldiga med stöd av bestämmelsen behöver lämna ut uppgifter bara när Institutet för hälsa och välfärd ber om det.

Detaljmotivering

Utskottet föreslår att i de bestämmelser där Folkhälsoinstitutet nämns ska namnet ändras till Institutet för hälsa och välfärd i enlighet med den lag om Institutet för hälsa och välfärd som träder i kraft den 1 januari 2009 (668/2008).

Med hänvisning till argumentet i den allmänna motiveringen föreslås utskottet dessutom i 9 a § 2 mom. ett bemyndigande att utfärda förordning.

Förslag till beslut

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar.

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om smittsamma sjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 25 juli 1986 om smittsamma sjukdomar (583/1986) 9 a och 11 §, 23 § 1 mom., 23 a § 1 mom., 23 b § 1 och 3 mom., 23 c § 2 mom., 24 § och 40 a § 3 mom., sådana de lyder, 9 a § och 40 a § 3 mom. i lag 989/2006 samt 11 §, 23 § 1 mom., 23 a § 1 mom., 23 b § 1 och 3 mom., 23 c § 2 mom. och 24 § i lag 935/2003, som följer:

9 a §

Institutet för hälsa och välfärd ska sörja för att vacciner som ingår i det nationella vaccinationsprogrammet, vacciner som avses i 12 och 12 a § samt antikroppar och undersökningsämnen, som används för förebyggande av smittsamma sjukdomar, finns tillgängliga i tillräcklig mängd, följa effekten och verkningarna av vacciner som används för förebyggande av smitt-

samma sjukdomar, vidta åtgärder för att utreda konstaterad eller misstänkt vaccineringskomplikation samt sörja för att de vacciner som avses i 25 § distribueras som sig bör.

Institutet för hälsa och välfärd kan genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet åläggas att även se till att vacciner, antikroppar och undersökningsämnen som behövs för att fö-

rebygga andra farliga eller sällsynta smittsamma sjukdomar finns tillgängliga. (Nytt)

11 §
(Som i RP)

23 §

En läkare eller en tandläkare som misstänker eller konstaterar en allmänfarlig eller anmälningspliktig smittsam sjukdom ska göra en anmälan om detta (*anmälan om smittsam sjukdom*) till *Institutet för hälsa och välfärd*. Anmälan om smittsam sjukdom behöver dock inte göras när det gäller sådana allmänfarliga eller anmälningspliktiga smittsamma sjukdomar i fråga om vilka nämnda myndighet utan svårigheter på annat sätt kan få tillgång till de uppgifter som behövs för bekämpning av sjukdomen eller förhindrande av att den sprids. Genom förordning av statsrådet föreskrivs om vilka sjukdomar som befrielsen från anmälningsskyldigheten omfattar.

23 a §
(Som i RP)

23 b §

De personuppgifter som införts i registren enligt 23 a § 1 och 2 mom. ska hållas hemliga. *Institutet för hälsa och välfärd* kan dock utan hinder av sekretessbestämmelserna ur det riksfattande registret över smittsamma sjukdomar till den läkare som vid sjukvårdsdistriktet ansvarar för smittsamma sjukdomar lämna ut uppgifter om sjukvårdsdistriktet och till den läkare som vid hälsovårdscentralen ansvarar för smittsamma sjukdomar uppgifter om hälsovårdscentralens verksamhetsområde i den mån detta är nödvändigt med tanke på skötseln av de uppgifter som ingår i bekämpningen av smittsamma sjukdomar inom sjukvårdsdistriktet och i kommunen. Genom förordning av statsrådet kan före-

skrivas att identifieringsuppgifter om en viss sjukdom inte lämnas ut till den läkare som vid hälsovårdscentralen ansvarar för smittsamma sjukdomar, om detta är nödvändigt för säkerställande av skyddet för privatlivet för den som insjuknat i sjukdomen.

(3 mom. som i RP)

23 c §
(Som i RP)

24 §

Livsmedelssäkerhetsverket ska anmäla fall av sådan misstänkt eller konstaterad djursjukdom som utgör fara för människans hälsa till *Institutet för hälsa och välfärd* och i brådskande fall även till social- och hälsovårdsministeriet.

Institutet för hälsa och välfärd ska till Livsmedelssäkerhetsverket anmäla om en misstänkt eller konstaterad allvarlig zoonos som utgör fara för människornas hälsa.

40 a §

Institutet för hälsa och välfärd har rätt att utan hinder av sekretessbestämmelserna av en reserangör och den som äger, innehar eller använder ett luftfartyg eller annat fartyg på begäran utan dröjsmål och ersättning få uppgifter om personbeteckning, namn, födelsedatum och kön samt kontaktuppgifter för den som varit passagerare på luftfartyget eller fartyget, om detta är nödvändigt för förhindrande av att en smittsam sjukdom som utgör ett allvarligt hot mot befolkningens hälsa sprids eller för skyddande av passagerarens egen hälsa.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 5 december 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
medl. Risto Autio /cent
Maria Guzenina-Richardson /sd
Hannakaisa Heikkinen /cent
Arja Karhuvaara /saml
Anneli Kiljunen /sd

Marjaana Koskinen /sd
Håkan Nordman /sv
Päivi Räsänen /kd
Anni Sinnemäki /gröna
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.